

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši št. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Janko Florjančič. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek
: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za peti-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Črnogorci zavzeli Skader.

Priprave za generalni naskok na Skader. — Mesto se zavzame po 36-urnem boju. — Kralj Nikita vjezd v Skader. — V mestu je vse mirno.

Kakor smo že v zadnjem listu poročali, se kralj Nikita ni hotel ukloniti velesilam, ki so zahtevale, da Črna Gora preneha oblegati Skader. Zato so velesile sklenile Črno Goro zgrda prisiliti, da se pokorava. Proglasile so blokado črnogorskega obrežja. A kralj Nikita se za to ni prav nič zmenil. Dne 18. aprila zvečer je črnogorski vojni svet sklenil, da mora Črna Gora Skader zavzeti, naj velja kar hoče. Od tega časa se je Črna Gora pripravljala na glavni napad. Srbi so sicer svoje čete odpoklicali izpred Skadra, a pustili so Črnogorcem težke oblegovalne topove. Teh niso vzeli s seboj. Zadnji oddelek Srbov je odšel že 18. aprila. Slovo je bilo ganljivo. Ni bilo moža, ki bi ne bil plakal. Ko so Srbi odšli, so Turki skušali prepričati, da bi Črnogorci ne mogli zasesti njihovih postojank pred Skadrom. Pa ni se jim posrečilo. Črnogorske čete so zasedle od Srbov zapuščene postojanke. Vkljub velikim povodnjim, ki so vojevanje zelo ovirale zadnji teden, se je Črnogorcem, seveda po hudih, bojih posrečilo Skader obkoliti, tako, da je bilo nemogoče mesto preskrbovati od zunaj z živežem. V mestu pa je že prej vladalo pomanjkanje živeža. Vse je kazalo, da se Skader ne bo več mogel dolgo držati. Dne 20. t. m. je kralj Nikita sklenil meje zapreti, nobenega preko njih ne pustiti in ustaviti ves telegrafski in poštni promet. To je imelo za posledico, da so na meji ustavili avtomobil avstrijskega vojaškega atašeeja, ki je bržčas hotel v Kotoru obvestiti, da je Skader pred padcem. Avstro-ogrski poslanik baron Giesl se je podal h kralju Nikiti, da bi se pritožil, a ta ga ni hotel sprejeti, češ da „nima časa“.

Med tem so Črnogorci pripravili vse za splošni napad na trdnjavo.

Tozadevno poročilo iz Cetinja 23. aprila veli: Splošni napad se je začel že v ponedeljek zjutraj, potem, ko se je mesto 48 ur koncentrično od vseh strani obstreljevalo. Težka srbska artilerija se je obstreljevanja udeleževala. Še v ponedeljek se je nato začel napad z bajonetom. Dasi so turške baterije kar cele vrste Črnogorcev drugo za drugo pokosile, so Črnogorci z nepopisnim junaštvom drveli naprej, ne da bi se ustavili. Najprej so osvojili Taraboš. Napad na Taraboš je začela četa bombometalcev. Izgube Črnogorcev so bile velikanske, zadnje utrdbe na vrhu so se obupno branile, a so končno druga za drugo padle. Črnogorski naskok je bil kakor vihar, ki vse podere, turški odpor je ponehal in končno je zavihrala na Tarabošu črnogorska trobojnica.

Za Tarabošem je padla še Brdica. Ko je Essad-paša uvidel, da je vsak odpor brezvspešen, je poslal k generalu Martinoviću parlamentarja z izjavo, da se preda. Martinović je kapitulacijo sprejel in se je kapitulacijski protokol podpisal včeraj ob 11. uri 35 minut ponoči. V mestu, v katero so vkorakali Črnogorci, vlada najpopolnejši mir. Vsak poizkus, red kršiti, se bo drakonično kaznoval. Boj za Skader je trajal nad 36 ur.

Drugo poročilo iz Cetinja z dne 23. aprila slove:

Cetinja, 23. aprila. Skader je padel po strahovitem naskoku, pri katerem so se tako napadalcu kakor obleganci branili z nepopisnim junaštvom. Turki so se do trenutka branili z občudovanja vrednim junaštvom. Črnogorci so za-

sedli Skader ravno ob pol 12. ponoči. Včeraj popoldne so poskusili Turki protinapad na črnogorske pozicije, zlasti na Taraboš. Črnogorci so ta protinapad sijajno odbili ter obenem obnovili naskok na vseh frontah. Ko se je stemnilo, so zavzeli Črnogorci zadnje turške pozicije na Tarabošu, in ob 10. uri zvečer je bila naznanjena brezpogojna predaja mesta. Opolnoči so prikorakale črnogorske čete v mesto, v katerem je gorelo nekaj hiš. Črnogorsko poveljništvo je takoj razdelilo straže po mestu, da skrbe za mir. Kralj Nikola bo danes v slavnostnem sprevedu prišel v mesto. Pred Skadrom, kjer je še nekaj srbskih čet, ki še niso odšle, se bratijo vojaki in prepevajo navduševalne pesmi. Srbi se naskoka niso udeležili. A topovi, ki so jih pri odhodu pustili na mestu, so odločili boj za Skader s tem, da so razbili skoro vse turške baterije. Načrt za ponočni naskok sta izdelala srbski general Bojović in črnogorski general Martinović.

Kakšen je Skader?

Mesto je vsled bombardiranja silno trpelo in je skoro popolnoma razrušeno. Ko so črnogorske čete prikorakale v napol razrušeni Skader, jih je v ulicah pričakovala številna množica. Črnogorski vojaki so delali red, da je mogla vojska, ki je vztrajala že dva dni v neprestanem boju, neovirana zasesti glavne prostore in da ni prišlo do pouličnih bojov in požigov. Srbi, katerih je bilo veliko število v mestu, so živahno pozdravljali zmagovalce in jih sprejemali kot osvoboditelje izpod turškega in albanskega jarma z navdušenimi klici in jih pozdravljali in objemali s solzami v očeh. Objemali so zmagovalce, vojake in častnike. Po celem mestu so se dogajali pretresljivi prizori. Turška posadka je deloma že pred mestom izročila Črnogorcem orožje in se udala. Navdušenje med oblegovalno armado prekipeva vse meje.

Vesti o padcu Skadra.

Belgrad, 23. aprila. Vest o padcu Skadra je vzbudila velikansko navdušenje. Vesti o padcu Skadra so prihajale ponoči in zgodaj zjutraj. Kralj Peter je dobil brzojavko o padcu od kralja Nikole ob 2. ponoči. Ob 5. zjutraj je prišla uradna vest o dogodku na ministrstvo zunanjih del. Takoj na to so došle tudi razne privatne vesti. Listi so že na vse zgodaj priredili posebne izdaje. Manifestacije na ulicah so se pričele že ob pol 8. zjutraj. Dijaki vseh gimnazij, katerim so se pridružili gojenci in gojenke vseh ostalih šol, so priredili spreved po ulicah, prepevali rodoljubne pesmi ter z navdušenimi klici slavili črnogorsko-srbsko junaštvo. Ves Belgrad je v zastavah in v zelenju. V celem mestu ni niti ene hiše, ki bi ne bila razobesila zastave. Po ulicah in cestah valovi tisočglava množica, ki navdušeno poje himni „Onam“, onamo za brda ona“ in „Bože pravde“. Ljudje se od veselja jočejo na ulicah, se objemajo in poljubujejo. Na čelu dijaškega spreveda korakajo dekleta, oblečena v praznična bela oblačila. Za dijaki je stopala nepregledna množica meščanov, vojakov in žena. Manifestacijski spreved se je pomikal mimo kraljevskega dvorca, kjer je množica zapela kraljevsko himno in priredila kralju Petru navdušene ovacije. Kralj se je

ganjen do solz zahvaljeval. Mimo hotela „London“ se je na to množica napotila nizdol pred narodno skupščino, kjer so se znova ponovile manifestacije. Na zbrano ljudstvo je imel nagovor predsednik narodne skupščine Andra Nikolić, ki je v kratkem, a krasnem govoru slavil zmago pred Skadrom. Svoj govor je zaključil z vzklikom: „Živelo rodoljubje naše mladine in meščanstva, živela kralja srbski in črnogorski, živela junaška črnogorska in srbska vojska!“ Manifestacije se v mestu ponavljajo. Povsodi je veselo in praznično razpoloženje. Zvečer je pričakovati novih demonstracij. Vse kaže, da je padec Skadra na javnost napravil globlji in večji vtisk, kakor svoječasnno osvojitve Skoplja.

Kaj pravijo na Dunaju o padcu Skadra?

Padec Skadra je mednarodni položaj zelo kompliciral, ker se gre zdaj za to, kako bodo mogle velesile pripraviti Črnogoro, ki se brez dvojbe ne bo rada umaknila iz Skadra, do tega, da spoštuje sklep Evrope, ki je za to, da Skader pripade Albaniji. Konferenca poslanikov v Londonu se bo morala baviti z vprašanjem, kako bi se morebiti izkrcal mednarodni ekspedicijski zbor, ki bi imel nalogo Skader Črni gori vzeti. Posebno na Dunaju se napovedujejo energični koraki. Dunaju je padec Skadra napravil najmučnejši utis. Poluradni listi pišejo v tem smislu, da ni nobenega razloga domnevati, da je kaka velesila svojo besedo prelomila, ko so vse sklenile prisoditi Skader avtonomni Albaniji. Pri tem mislijo posebno na Rusijo. Ako Črna Gora Skadra prostovoljno ne bo zapustila, se bodo našla sredstva in pota, da se jo k temu prisili. Seveda bi bila situacija enostavnejša, ako bi bile velesile padec Skadra preprečile, kar bi bilo mogoče, ako bi bile pravočasno vmes posegle. Vendar pa ni nobega dvoma, da bo na zidovih Skadra v kratkem namesto črnogorske, zavihrala albanska zastava. Ta cilj se bo dosegel, bodisi potom Evrope bodisi drugačnim potom.

Iz časa obleganja Skadra.

Skader leži ob Skaderskem jezeru, na njegovem južnem koncu, med dvema rekama Kiri in Bojano. Ima približno 35.000 prebivalcev. Kakor nad Ljubljano ljubljanski grad ali Golovec, kraljujeta nad mestom Skadrom Taraboš in Brdica, dva vrhova, ki bosta ostala z zlatimi črkami naslednj naprej zapisana v zgodovini črnogorskega junaštva. Taraboš je visok 570 metrov in tvori ključ do celega mesta. Zato so Črnogorci žrtvovali tisoče svojih najhrabrejših mož, da bi dobili v pest ta grič. In res v bojih od ponedeljka na torek so ga zavzeli in s tem je bila usoda mesta zapečaten.

Ko se je lansko leto vojna začela, je Črna Gora prva stopila na bojišče. Dne 8. oktobra sta general Martinović in prestolonaslednik Danilo vsak s svojo armado odpotovala v smeri proti Skadru. Imela sta nekaj nad 20.000 mož. Med 9. in 25. oktobrom sta ti dve armadi zasedli vse važnejše postojanke v okolici Skadra in prišli v neposredno bližino mesta. Mesto je branil Riza-bej s 13.000 možmi. Črnogorci so se zelo trudili, da bi jih kakor hitro mogoče obkolili od vseh strani, tako, da bi obleganci ne dobivali od zunaj pomoči niti v živežu niti v vojnih potrebščinah. A to se jim ni posrečilo. Z južne strani je Skader ostal neobkoljen. Tako so mogli Turki poslati Skaderski turški posadki 8000 turških rezervistov na pomoč pod vodstvom Essad-paše. Tudi pro-

vijant in strelivo so dobivali po tej poti. Dne 19. novembra je pa tudi Črnogorcem prišlo na pomoč še 6000 mož pod generalom Vukolićem. Tudi Srbi so prišli na pomoč. A Črnogorci so hoteli Skader sami zavzeti.

Po preteku 3 mesecev je bilo na obeh straneh, na srbski in tudi na turški približno po 30.000 borilcev. Po odpovedanem premirju se je dne 6. februarja začelo strahovito obstreljevanje mesta. Temu je sledil v naslednjih dneh splošni naskok na mesto. Več kot tri dni so trajali ti boji. Črnogorci so izgubili okoli 6000 mož. A potrebnih uspehov niso mogli doseči, vključ občudovanja vrednemu junaštvu. Taka trdnjava je Skader! Glavni vzrok za neuspehe je bilo to, da Črnogorci niso imeli dobrih oblegovalnih topov. A v boju na nož se taka trdnjava ne da vzeti. Treba je, da oblegovalce podpira močna artilerija; te pa Črnogorci niso imeli. Temu so odpomogli Srbi, ki so prišli Črnogorcem na pomoč in pripeljali po morju v Črno Goro velike moderne oblegovalne topove. S tem se je stvar zavrnila. 31. marca se je izvršil zopet nov naskok na mestne utrdbe. Od glavne napadalne črte, ki je štela 800 mož in 25 oficirjev, so obležali vsi oficirji in 600 mož na bojišču. Zadnji čas so morali Srbi svoje čete odpoklicati. Topove pa so pustili na mestu. Velešile so zahteve, da Črna Gora preneha Skader oblegati. A Črnogorci se za to niso zmenili. Obstreljevali so mesto dalje in na tistem pripravljali odločilni napad, ki se je začel pretekli ponedeljek in se nehal s tem, da so Črnogorci po 36urnem boju zasedli mesto.

Razmere v Okrajni bolniški blagajni v Kranju.

SHOD Kmečke in Meščanske Zveze v Kranju.

Zadnji shod v Ljudskem domu v Kranju se je nepričakovano dobro obnesel. Iz okolice je prihitelo mnogo zborovalcev, udeležba iz mesta pa je bila še večja. Posebno delavstvo je prihitelo na shod v velikem številu. Vseh zborovalcev je bilo nad 200.

Shod je otvoril predsednik Kmečke zveze za Kranj in okolico, g. Ivan Brodar. Označi shod kot protestno zborovanje proti razmeram v „Okrajni bolniški blagajni“ v Kranju. V kratkih besedah pojasni, zakaj se mora tudi „Kmečka zveza“ potegniti za to, da se razmere v „Okrajni bolniški blagajni“ uredi. Mnogo zavarovancev biva v okolici, in kakor „Meščanska zveza“ meščanske, tako je „Kmečka zveza“ poklicana, da varuje koristi okoličanov. Podjed je član „Kmečke zveze“ in ta ima dolžnost, da se potegne za svojega člana, ki je bil pri blagajni oškodovan. (Odobranje.)

Za predsednika shoda je bil izvoljen g. Iv. Brodar, za podpredsednika g. Lovro Rebolj. Vlado je zastopal g. nadkomisar Merk.

Profesor Marinko je nato pojasnil na podlagi Štefetovega in Podjedovega slučaja, kakor sta bila opisana v „Gorenjcu“, razmere v Okrajni bolniški blagajni. To sta dva taka slučaja, da c. kr. vlada ne more iti preko njih. Štefe in Podjed morata priti do pravice. A odpraviti se morajo tudi nedopustne razmere v Okrajni bolniški blagajni, ki so prišle po teh dveh slučajih na dan. Niti načelstvo, niti razsodišče ne poznata pravil. Upeljali so se z zavarovanci ustmeni odloki, ki so škandal, ki ga mu ni para. Nastavil se je kontrolor, ki je baje plačan „od štuka“, da preganja „simulante“. Ta kontrolor vrši svoj posel tako, da tudi resnično bolni in potrebni podpore lahko pridejo ob podporo. Navaja slučaje. Govornik se tudi odločno postavi proti temu, da bi veljali bolniški listi kot pobotnica za izplačilo bolnišnine. Dostikrat se na podlagi bolniškega lista bolnišnica ne izplača. Bolniški list pa lahko ostane v zavodu in uradniki ga lahko pozneje likvidirajo in izplačajo bolnišnico, ki so jo odrekli bolniku iz enega ali drugega vzroka, sebi ali pa komu drugemu, ki je ni upravičen potegniti. Jaz upam, da se kaj takega v Okrajni bolniški blagajni v Kranju še ni nikdar zgodilo. Mi nikomur ne maramo očitati, da nima „čistih rok“, trdimo pa odločno, da pri sedanjih ureditvi

možnost zlorabe bolniških listov ni izključena. Zato je treba za izplačilo bolnišnine vpeljati posebne pobotnice, pri katerih bo vsaka taka zloraba bolniških listov onemogočena. To je samo v interesu blagajne. Govornik odločno obsoja, da se nahaja Okrajna bolniška blagajna v istih prostorih skupno z zavarovalno družbo „Dunav“. Tega c. kr. vlada ne sme več trpeti. Okrajna bolniška blagajna ni nobena dependansa „Dunava“. Skupni uradni prostori s to zavarovalnico so le v interesu Kokalja, ne pa v interesu Okrajne bolniške blagajne, najmanj pa v interesu zavarovancev (odobranje).

Za prof. Marinkom se oglasi k besedi g. dr. Vladislav Pegan: Velika predstava je danes v Ljudskem domu. Tako je pisala „Sava“. Da, prav je imela. Žalostni junak te predstave je vzorni zavod deželnega poslanca Cirila Pirca, vzorna Okrajna bolniška blagajna. Veseli govornika, da vidi zbranega v dvorani toliko meščanstva. Lahko bi ga bilo pa še več, ko bi Kranjci ne imeli strahu pred velikim bav-bavom, ki straši v Kranju, kakor je včasih Hribar strašil v Ljubljani. Tak bav-bav v Kranju je Ciril Pirc. Pa kakor je v Ljubljani bilo konec Hribarjeve mogočnosti, tako se v Kranju bliža konec Pirčevi slavi. Kranjci spoznavajo, da mož, ki kot načelnik Okrajne bolniške blagajne, tako zanemarija svojo dolžnost, da se morejo vršiti take nekorektnosti, tudi v mestni upravi in v drugih zastopih ne more biti na mestu. Nato preide govornik na razmere v Okrajni bolniški blagajni. Shod, pravi, bo imel uspeh, da prideta Štefe in Podjed do svoje pravice. Poleg tega pa bo imel še to za posledico, da se bo v blagajni napravil red v občevarstvu z zavarovanci. Ustmeni odloki se ne bodo več izdajali. Dolžnost c. kr. vlade je, da z vso odločnostjo nastopi proti temu. Inštitucija kontrolorja pri Okrajni bolniški blagajni je v tej obliki kot sedaj popolnoma nedopustna. Blagajna je pač upravičena skrbeti za to, da pride na sled, če bi hotel kdo bolezen simulirati. A vohati v vsakem bolniku že kar naprej simulanta in vsakega tudi najpoštenjšega človeka v času bolezni postavljati pod nadzorstvo takega žandarma, je pa popolnoma nedopustno in le priča, kako slabo mnenje imajo nekateri gospodje o drugih. S tem pa si le sami dajejo žalostno izpričevalo o svoji moralni kvaliteti po znanem pregovoru: Kakršen je človek sam, tako misli o drugih. Nujno potreba je, da se c. kr. vlada tudi za delovanje tega žandarja malo pobriga. Treba je izvesti v blagajni revizijo o vsem njenem poslovanju. Blagajne so važna socialna inštitucija, a če izvršujejo svojo nalogo tako, kot se to godi pri Okrajni bolniški blagajni v Kranju, je bolje, da jih ni. Nato se govornik obrača do zavarovancev članov pri Okrajni bolniški blagajni in jih poziva, naj pri prvih volitvah poskrbe, da pomedejo sedanjost gospodo iz odbora in izvolijo v načelnštvo take moče, ki bodo vredni njihovega zaupanja, ne pa kakor so ti, ki imajo sedaj pri blagajni vso moč v rokah.

Burno odobranje je sledilo govoru g. deželnega odbornika dr. Pegana.

Nato stavi g. Janez Brezar predlog, da se naj izvoli poseben odbor, ki bo imel nalogo zbrati vse pritožbe proti Okrajni bolniški blagajni v Kranju in jih v obliki memorandumov predložiti c. kr. okrajnemu glavarstvu. Ta predlog se soglasno sprejme.

S tem je bil dnevni red izčrpan in skoro dve uri trajajoči shod nekaj pred eno popoldne zaključen.

Slepomišijo naprej!

Gospodje v „Savi“ slepomišijo naprej. Ker blagajna sama ne more niti besedice odvrniti na naše upravičene napade, umemo, da prepušča raje svojo obrambo polemikarjem v „Savi“. Ti z veliko vnemo opravljajo svoj posel. Blagajna sama pa si lepo daje od vseh strani prigovarjati, naj nikar ne odgovarja, da ni „muje“ vredno i. t. d. Kdo se ne smeje temu manevru, ko vendar vsake ve v Kranju, da Kokalj in Pirc sama oskrbujeta poiemiko v „Savi“ in si tedaj sama dajeta tako imenitne svete? Že vesta zakaj. Vprašanje je le, če je v Kranju še kak meščan, ki ne bi izpregledal te komedije.

Slepomišiti, to je geslo navdušenih braniteljev vzorne „Okrajne bolniške blagajne“. Speljati javno mnenje na led, njihova — naloga. Pišejo, kakor bi šlo za prof. Marinka in za njegove rokavice. Sherlocku so baje padle take „štrikane“ rokavice

iz žepa, kot jih je nosil prof. Marinko po zimi! To je halo! Za krajskega meščana pa naj bo to dokaza dovolj, da je vsa Sherlockova kritika razmer v Okrajni bolniški blagajni neupravičena. Kaj Štefe, kaj Podjed, kaj ustmeni odloki? Za Marinkove rokavice se gre v Kranju, ljudje božji! Ali slišite?

Slepomišijo naprej! Prepričani so, da se da s tem v Kranju mnogo opraviti. Če pišejo v „Savi“, da se ves Kranj smeje nad napadi na „Okrajno bolniško blagajno“, pa mislijo, da se bodo vsi Kranjci na glas krohotali kakor na komando, samo da bo „Sava“ prav imela.

Pa tudi zaupanja nimajo, da bi Kranjci ne utegnili morebiti res z lastnimi možgani brati „Gorenjca“ in soditi po zdravem razsodku. Zato jim v „Savi“ lepo požvečijo jed, misleč, da bo bolj okusna. Pri tem se da prav lepo slepomišiti. In slepomišiti, to je princip, katerega se drže brezimni gospodje v „Savi“ kakor klop kože.

O slučajih Podjed in Štefe, o žandarmu, o ustmenih „odlokih“, o razsodišču, ki je razsodilo tako, da se krave smejejo tisti „razsodbi“, molče kakor grob. A nekaj drugega bi radi. V uvodnem članku 15. številke „Gorenjca“ smo izrazili, da se nam zdi način, kako je blagajna zlasti Podjeda skušala spraviti z navidez veljavnimi razlogi v zmoto, češ da je njegova zahteva neupravičena in ga tako denarno oškodovati, tak, da bi se mu morebiti tudi s kazenskega stališča dalo kaj očitati. Tako izgleda namreč tisto naše „namigavanje z državnim pravdnikom“, iz katerega delajo v zadnji „Savi“ dalekosežne zaključke, češ da smo temu in onemu očitali, da nima „čistih rok“.

Nam so se kar lasje ježili, ko smo slišali, kaj vse bi gospodje radi, da bi bilo v naših besedah. Oni bi najraje videli, da bi „Gorenjec“ g. Pirca ali pa koga drugega pri blagajni direktno ali indirektno obdolžil, da je pri blagajni kaj defraudiral, samo da bi mogli tožiti in si poiskati ceno zadoščenja. Mi bi ne mogli dokazati, izgubili bi pravdo in blagajna bi stala čista pred svetom v nepričakovani bleščobi. To bi bilo nekaj za g. Pirca. Pa tudi g. Kokalju bi taka pravda kaj prav prišla.

Načrt ni slab, samo to napako ima, da je preveč prozoren. Mi opozarjamo nanj meščanstvo, kajti gotove ljudi je treba tudi od te strani poznati. Vsak, kdor je zasledoval našo kritiko razmer v Okrajni bolniški blagajni, ve, da se naša izvajanja nanašajo samo na to, kako blagajna občuje in posluje z zavarovanci. Samo te razmere so nam dostopne. Vemo pač, da je pri Okrajni bolniški blagajni vse tako urejeno, da je za Kokalja najbolj prav in ima on od nje največ dobička. Če ima Pirc, kot načelnik, kaj plače in kolika je ta plača, ne vemo. To bo treba zvedeti. V notranje, predvsem pa v denarno poslovanje blagajne se pa doslej nismo vtikali, iz enostavnega razloga, ker se to delovanje popolnoma odteza našemu vpogledu.

Tega principa se bomo tudi naprej držali in naj bo to Pircu ali pa Kokalju prav ali pa ne. Kaj bi ta dva gospoda rada, je za nas seveda popolnoma nemerodajno.

Občni zbor Okrajne bolniške blagajne v Kranju.

Opozarjamo na občni zbor Okrajne bolniške blagajne v Kranju, ki se vrši dne 4. maja ob 10. uri dopoldne v dvorani mestne hiše v Kranju, kakor je razvidno iz vabila, priobčenega na 5. strani našega lista. Pri tej priliki bodi omenjeno na prošnjo predsedstva zadnjega shoda v Ljudskem domu, da je bil tudi lanski občni zbor v „Gorenjcu“ pravilno naznanjen in se v tem oziru Okrajni bolniški blagajni ne more nič očitati.

Zahvala.

Podpisani si štejemo v prijetno dolžnost, da se v imenu šenčurskih pogorelcev prav od srca zahvalimo vsem, ki so nam kakorkoli pomagali ob nesreči, ki nas je zadela v pretečenem letu, vsled groznega požara.

Posebno zahvalo pa smo dolžni g. okrajnemu glavarju Schitniku, kateri se je zelo zanimal za nas v tej nesreči in nam naklonil veliko blagih src.

Ravno tako bodi zahvala izrečena č. g. župniku Šiški, kakor tudi č. g. kaplanu Kreč-u ter g. gerentu Blagnetu za ves trud, ki so ga imeli za nas, da bi nam olajšali gorje, ki nas je zadelo s to nesrečo.

Bodi Bog plačnik vsem.

Šenčur, dne 22. aprila 1913.

Matiha Gašperlin l. r., Fr. Ajdovec l. r., Janez Škofic l. r., Janez Svetelj l. r., Janez Prestor l. r.

DOPISI.

V Predoslihih delamo čez Belco pri Kovaču nov most; prejšnji, ki je stal kakih 50 let, je že podrt in zdaj utrjujejo v strugi bregove; za prehod je zgrajen za silo lesen most. Novi most bo zgrajen z betonskimi oboki na železnih tračnicah; delo je prevzel zidarski mojster Janez Bidovec iz Kranja. — V ponedeljek zvečer je zgorela Boštetniku na Kokrici slamnata streha na kozolcu; ogenj so domačini hitro pogasili. Požara si ni mogoče razlagati drugače, kakor da ga je zanetil hudoben človek, ki je moral splezati po latah do strehe in jo zažgati.

Iz Tržiča. V nedeljo zvečer bo v društvu sv. Jožefa priredil telovadni odsek „Orel“ velenimivo igr „Deseti brat“. To bo ena najlepših iger, kar se jih je priredilo dosedaj na našem odru. Vabimo k obilni udeležbi. — Poročena je bila gdčna Marija Urh, znana trgovka z lesom in špecerijo z g. Franc Rotarjem iz Gorič. — 4. maja bodo premil. g. knezoškof delili zakrament svete birme pri nas. Skozi Tržič bodo šli na Vnebohod Gospodov. Ta dan jih bomo tudi slovesno sprejeli. Procesija sv. Florijana bo letos radi svete birme že ob 8. uri in ne ob 9. kakor druga leta.

Češnjice pri Moravčah. Premovanje telet se vrši pri nas v drugi polovici majnika. Poskrbimo, da pokažemo, da imamo zmisel za napredek pri živinoreji, potem nam bo deželni odbor rad dal kako podporo. — Gospodinjstva tečaja bomo imeli v jeseni in sicer dva. Zanimanje je splošno, vsa dekleta povprašujejo, če bodo sprejeta. Dekleta, ki se žele udeležiti tečaja, naj se zglase do 27. aprila v društvu.

O konjski smrkavosti v Rupi se nam poroča: Dne 25. aprila 1913 sta bili v Poženku v konjaštvu pobiti kobili Jerneja Piler iz Rupe in Josipa Lombar iz Babnega vrta in se je konstatirala smrkavost konj, vsled tega se bode v kratkem vršila preiskava vseh konj sodnega okraja Kranj.

Zlatopolje pogorelo. V noči dne 16. aprila ob pol 1. uri je začelo goreti v vasi Zlatopolje. Pogorelo je osmim gospodarjem posestnikom do malega vse, tudi nekaj živali. Najhujše je bilo to, ker je ogenj nastal v noči. Do sedaj še ni dognano, kdo je zanetil. Škoda na pogorišču se ceni približno na 45 do 50 tisoč kron. Kdor more tem revežem pogorelcem prihiteti na prvo pomoč, naj pošlje svoj milodar na gospoda župnika Jan. Medveda v Zlatopolje, pošta Lukovica Gorenjsko.

Na deželni gospodinjstvi šoli na Vrhniku se prične šestmesečni letni tečaj dne 1. maja in bo trajal do 1. novembra. Sprejemajo se gojenke, katere so dovršile ljudsko šolo in izpolnile 14. leto. Učenke ostanejo cel čas tečaja v zavodu šolskih sester in plačajo mesečno 30 K za hrano, stanovanje in drugo. Gojenke se uče teoretično in praktično vsega gospodinjstva kot kuhanja, šivanja in krojenja, vzgoje otrok, vrtarstva, živinoreje, dela na polju in računstva pod vodstvom šolskih sester in strokovnih učiteljev deželnega odbora.

NOVIČAR.

Sprejem presvit. g. knezoškofa v Kranju dne 24. t. m. je bil zelo slovesen. Presvitlega je popoldne ob 4. uri pred cerkvijo pričakovalo poleg duhovščine tudi uradništvo g. okrajnim glavarjem na čelu, proforski zbor z ravnateljem g. Fajdigom, šolska mladina z učitelji, zastopstva raznih meščanskih korporacij, društev in vse polno drugega meščanstva. Skoro vse mesto je v zastavah. Le par hiš po glavnih ulicah in na trgu se odlikuje po praznosti.

Zadoščenje družbi sv. Mohorja. „Slovenski Narod“ je priobčil dne 21. aprila 1913 sledečo izjavo: Naš list je objavil v zadnjem času več člankov, v katerih je zavzel svoje stališče napram družbi sv. Mohorja in med drugim kritikoval njeno gospodarsko poslovanje kot potratno in razsipno, da se družba sv. Mohorja vsled tega ne upa z natančnimi detajliranimi računi v javnost, da je družba podpirala nemške kulturne in narodne namene, ter da je svoje narodne dolžnosti zanemarjala. Kakor smo se pa prepričali v prvega vira, so naša tozadevna izvajanja slonela na napačnih podatkih in so bili dotični očitki tako glede družbenega gospodarstva kakor tudi glede njenega kulturnonarodnega delovanja neosnovani. Priznavamo, da je družba v slovenske kulturnonarodne namene, zlasti v narodno-ogroženem ozemlju doprinesla velike žrtve. Če o tem svojem delovanju družba sv. Mohorja ni poročala slovenski javnosti, vsled česar so nastala razna, dejstvom ne odgovarjajoča domnevanja, je temu iskati vzroka v specifičnih razmerah na Koroškem, ker ne kaže brez družbene in narodne škode sploh obešati njenega narodnega delovanja na veliki zvon.

Knez Robert Windischgraetz umrl. V torek je umrl na Dunaju knez Robert Windischgraetz, brat presvitlega kneza Ernsta Windischgraetza, posestnika na Bledu. Rajnik je bil predsednik društva katol. učiteljev na Dunaju. Dne 13. aprila se je udeležil društvenega zborovanja. Pri tem se je prehladil in si nakopal pljučnico. V nedeljo so ga prevideli s sv. zakramenti. Iz

Rima je prejel blagoslov sv. Očeta. Med otroci pokojnega kneza Windischgraetza je bli Robert najmlajši. Učkal je 82 let. Najstarejši brat Karol je padel leta 1848. v vojski pri Solferinu. V majoratstvu ga je nasledoval Hugon knez Windischgraetz, ki je 82 let star umrl v Maasbergu pred približno petimi leti. Živita še gori imenovani knez Ernst Windischgraetz, ki bo letos septembra star 86 let, in sestra Gabriela, vdovela Schönburg, ki stopi julija v 90. leto. Visoki rajnik je bil tihega, blagega značaja, globokoveren, vnet sin katoliške cerkve, ves navdušen za avstrijsko državo, velik prijatelj Slovencev in se je s svojim bratom Ernstom udeležil z veseljem obeh naših slov. katoliških shodov. Na najvišjih mestih se je silno pohvalno izražal o Slovencih. Pokopan bo najbrže v družbeni rakvi v Haasbergu pri Rakeku. Mir njegovi blagi duši!

Msgr. Tomo Zupan častni meščan ljubljanski. Občinski svet ljubljanski je v svoji seji, dne 22. aprila izvolil g. monsignorja Tomo Zupana za častnega občana v priznanje za njegove velike zasluge na šolskem narodno-obrambnem in slovstvenem polju.

Poštna vest. C. kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo v Trstu je za c. kr. poštni urad v Kranju določilo ob nedeljah in praznikih uradne ure od 8. do 10. ure dopoldne, katere se s 1. majem t. l. vpeljejo. Brzojavke se bodo sprejemale tudi izven označenih uradnih ur, vendar pa le takrat, kadar notranja poštna služba zahteva navzočnost poštnega uradnika v uradu.

Uradne ure pri deželnem odboru bodo od 1. maja t. l. dalje zopet od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure popoldne.

Vojaškotakšni obvezanci. Ker se mnogo vojaškotakšnih obvezancev ni zgledilo meseca januarja t. l., bodo dotični po orožnikih opozorjeni, da nemudoma zadostijo svoji zglasovalni dolžnosti ter se v to svrhu javijo pri županstvu.

C. kr. deželna vlada v Ljubljani je z dne 19. aprila 1913, št. 9572 nastavila, oziroma imenovala Marijo Jamnik, dosedanjega babico za občino Hraščje, za mesto Kranj in Franciško Nadižar iz Prebačevega, izprašano babico za občino Hraščje, za okrajno babico z letno plačo 160 K.

Vojaško veteransko društvo v Kranju napravi 1. majnika izlet na Breg. Sodeluje godba požarne brambe. Sv. maša bode ob osmi uri.

Kap je zadela 31 letnega posestnika Alojzija Masterla iz Stražišča pri Kranju. Bil je na mestu mrtev.

Avtomobilska vožnja med Gorico, Vipavo in Postojno. 3 avtomobili, ki bodo vozili vozno pošto in prtljago iz Gorice do Postojne od 1. julija naprej, so že naročeni. Avtomobili bodo veliki, v obliki omnibusa. Prostora bo v vsakem za 25 oseb.

Tovarniškem delavcu v Vevčah pri Ljubljani odtrgalo glavo. V večki tovarni se je pretekli teden zgodila strašna nesreča. Delavec Anton Marolt, podomače Trškan, je dajal jermen na transmisijo. Slučajno je dal jermen na transmisijo napačno, nakar ga je jermen zagrabil za noge in ga s toliko silo zavrtel okoli, da je Marolt glavo odtrgalo, vijak se mu je zaril v telo in ga tudi po prsih raztrgal in razmesaril. Marolt je bil takoj mrtev.

Deželne ceste in avtomobili. Iz več okrajev se poroča, da so začeli redno voziti po deželnih cestah tovrni avtomobili. Ne glede na to, da večina cest — zlasti one iz prejšnje dobe — ni tako zgrajena, da bi mogle vzdržati tak promet, obstoji resna nevarnost za avtomobilski promet, zlasti pri nekaterih mostovih. Podjetniki, ki so začeli s takimi vožnjami, so sedaj sami odgovorni za posledice. Ko stopi nov cestni zakon s 1. julijem t. l. v veljavo, bo deželni odbor, zasllišavši okrajne cestne odbore, sklepal o tem, katere ceste je za avtomobilsko vožnjo prepovedati, oziroma kako jih je spraviti v potrební stan in kak donesek za izredno rabo teh cest se bo zahteval od lastnikov avtomobilov.

Razpisani sta dve ustanovi podadmirala Bernarda barona pl. Müllersdorff-Urbair-a po 140 K za dva uboga, bolna pomorščaka. Pravico do teh ustanov imajo pomorščaki, ki so v aktivni vojaški službi oboleli in brez zakonite pokojnine od mornarice odpuščeni bili. V prošnjah, katere je najpozneje do 30. junija t. l. vložiti neposredno pri c. in kr. pomorskem okrajnem poveljstvu v Trstu, mora biti dokazano, da je prošilec res zbolel v aktivni vojaški (pomorski) službi in da je bil brez pokojnine od mornarice odpuščen, ter da je res ubog in podpore potreben. Prošnjam priložiti je ubožno izpričevalo.

Ustanova za slepce. Pri ustanovi baron Karol Flödniggovi za slepe in pri ilirski ustanovi za slepe je z začetkom šolskega leta 1913/14 podeliti dve do tri mesta. Ustanove se uživajo v odgovilnici za slepe v Lincu, v kateri se šolski pouk prične dne 16. septembra t. l. Pravico do teh ustanov imajo na Kranjskem rojeni, ubogi, zapuščeni, siepi otroci obojega spola, posebno sirote, ki so zdravi in izobrazni, ter so najmanj sedem, toda ne več kot 14 let stari. Prošnje za podelitev ustanovnega mesta je potom dotičnega okrajnega glavarstva vložiti na c. kr. vlado za Kranjsko v Ljubljani do 15. maja. Prošnjam je priložiti krstni in domovinski list,

spričevalo o stavljenih kozah, ubožni list in zdravnikovo spričevalo o zdravju in izobraznosti dotičnega siepega prosilca.

Nova šolska knjiga. Ministerstvo za bogočastje in nauk je z odlokom z dne 3. aprila 1913, št. 49.783 odobrilo knjigo: Latinska vadenica za četrti razred gimnazij in realnih gimnazij, sestavil dr. Josip Pipenbacher. Cena vezani knjigi 2-20 K. Založil L. Schwentner v Ljubljani.

Zopet napredek na polju gasilstva. Amerikanci že delj časa vporabljajo pri gašenju ognja neko zemeljsko suho snov (prašek) s kojo se vsak ogenj v trenutku pogasi brez vporabe vode. Ta suhogasilni prašek se imenuje Theolin in se nahaja v priprostem pločevinastem aparatu pod imenom Theo. Theolin pogasi v najkrajšem času tudi tekoče gorljive tvarine kakor tudi petrolej, špirit, bencin i. dr. Ta suhogasilni aparat je iz Amerike. Sedaj ga hočejo tudi v Evropi vpeljati. Ker je namenjen tako važnemu delu, zamojemo to vpeljavo pozdravljati.

V deželnih dobrodelnih zavodih v Ljubljani je bilo v letu 1211 oskrbovanih 11.441 bolnikov in sicer jih je bilo sprejetih v deželno bolnišnico 10.349. Od teh je bilo sprejetih na medicinski oddelek 2705, na kirurški oddelek I. 2091, na kirurški oddelek II. 1582, na okulistični oddelek 1865, na dermatologični oddelek 1101, na infekcijski oddelek 104, na opazovalni oddelek 188, na ginekološki oddelek 759, v deželno porodnišnico 599. V deželni porodnišnici je bilo 258 zakonskih in 232 nezakonskih mater, rojenih je bilo 485 otrok, od teh 260 moških in 255 ženskih otrok, ter 44 mrtvorojenih otrok. V otroški bolnici je bilo na deželni račun oskrbovanih 106 otrok, v blaznici na Studencu 274 oseb, v deželni blaznici hiralnice 24, v hiralnici sv. Jožefa na deželni račun 89. — Umrl je v deželni bolnici 475 in v hiralnici pri sv. Jožefu pa 45 bolnikov.

Na tedenski semenj v Kranju dne 21. aprila je bilo prignanih: 113 glav domačih govedi (za mesarja 60), 5 telet, 00 glav bosenske govedi, hrvaške govedi 0 in 112 domačih prašičev ter 0 domačih koz in 9 domačih ovac. — Za kilogram žive teže: za pitane vole 94 v, za srednje pitane vole 86 do 90 v, za nepitane 82 do 84 v, za bosenske goved 00 v, za teleta 1-02 K, za pitane prašiče 1 K 24 v, prašiči za rejo 2 K 00 v. — Za 100 kg pšenice 24 K; rž 23 K; ječmen 22 K; oves 23 — K; kora 22-00 K; ajda 23 K; proso 21 K; krompir 7 K 00 v, fižol (rdeč) 26 K, koks 32 K, detelja 2-00 K, slanina 0 — K, drva (trda) 18 K, drva (mehka) 10 K, maslo 3-20 K, jajce 5 v, seno 7-00 K, pšenična moka 36 v, kaša 32 v, ješprenj 30 v.

Godovi prih. tedna. Nedelja (27.) sv. Peregrin; ponedeljek (28.) sv. Vit; torek (29.) sv. Pet. M. sreda (30.) sv. Kat. S.; četrtek (1.) Vnebohod; petek (2.) sv. Atanazij; sobota (3.) Najd. križa.

Ženska zvijača. Na Dunaju so bile v neki hiši več dni iz okna na mostovžu zemlje za zajutrek pokradene. Tat je bil tako premeten, da se ni žemelj dotaknil, kadar je gospa Puringer nanj pazila. V svoji zadregi se je gospa posvetovala s svojimi sosedomi in sklenile so, da bodo tatu zanjko nastavile. Drugo jutro je pek žemlje v poltemi položil na okno tiste gospe in potem v polkrogu okoli okna po tleh saj natresil. Uro pozneje je gospa Puringer sklicala svoje znanke: žemelj ni bilo, na tleh pa so bili odtisi dveh velikih moških nog. Odtisi-izdajalci so se sledili do neke stranke, ki je v istem nadstropju stanovala. Ko so se vrata odprle, so šle ženske za sledjo skozi stanovanje do neke sobe, v kateri je bival zidarski pomočnik Karol Rogel, kot podzakupnik. Sledovi nog so šli noter do njegove postelje. Rogla, ki je na videz spal, so zbudile. Trdil je, da je nedolžen. Zdej je moral pokazati svoje noge. Te so bile črne. Tudi postelja je bila od saj umazana, vrhu tega so se pa v postelji našle tudi žemeljne drobtine. Rogel ni prišel k sodnijski razpravi. Poslušalci so se smejali, ko je gospa Puringer razložila premeten vojni načrt in opisala tragikomični položaj, v katerem se je nahajal tat, ko so mu ženske dokazale, da je kriv. Ker je bil Rogel že poprej radi tatvine večkrat kaznovan, ga je sodnik obsodil na tri dni strogega zapore.

Prebivalstvo Avstrije. Koncem leta 1910 je štela Avstrija 28.571.944 prebivalcev, in sicer: Sp. Avstrija 3.531.814, Zg. Avstrija 853.006, Solnograd 214.737, Štajerska 1.445.157, Koroška 396.200, Kranjska 525.995, Primorska 893.797, Tirolska in Predarlška 1.092.011, Češka 6.766.548, Moravska 2.622.271, Šlezka 756.949, Galicija 8.025.675, Bukovina 800.098, Dalmacija 645.666. — Po običajnem jeziku je bilo: Nemcev 9.950.266, Čehov 6.435.983, Poljakov 4.907.984, Rusinov 3.518.854, Slovencev 1.252.940, Srbohrvatov 783.334, Italijanov 768.422 in Rumunov 275.115.

To in ono.

Ugodni položaj italijanskih financ. V Italiji je proračun za l. 1912 izkazal 60 mil. lir prebitka. Res, da so davki v Italiji silno veliki, vedeti pa treba, da so v inozemstvu bivajoči Ita-

lijani plačali 300 mil. lir davka in da ptujci na leto 800 mil. lir pustijo na Laškem.

Francoska požrtvovalnost. Po nemško-francoski vojski, ki so jo izgubili Francozi, so morali Francozi Nemcem plačati pet milijard ali 5000 milijonov frankov vojnega davka. Ta davek je bil v petih letih plačan. Vsi sloji ljudstva so tekmovali v požrtvovalnosti za domovino. Gospe so donšale svoj kinč, gospodične svoje nakite, bogataši cekine i. t. d. in vspeh je bil sijajen: da velik: vojaški davek je bil plačan in nemške posadke so zapustile francosko državo.

Še je nekaj denarja v Avstriji. V hranilnicah je vložena denarja v Avstriji nad šest milijard kron. Prirastek je znašal za l. 1911 sicer 285 milijonov kron, a nekako toliko znašajo kapitalizovane obresti od vloženih glavnih. Resnični prirastek znaša samo pičel milijon kron.

Gospodarstvo.

25 let pogozdovanja Krasa na Kranjskem.

Gozdni nadsvetnik Rubbia je v posebni knjigi izdal poročilo o 25 letnem delovanju kraške pogozdovne komisije na Kranjskem, t. j. od leta 1886. do konca leta 1911. Sicer se je že pred tem časom delalo na tem polju ter se je od leta 1872. do 1886. pogozdilo na Kranjskem vsega vkup 250 ha Krasa, za kar se je izdalo okroglo 54.000 K. Pravo delo pa se začne šele na podlagi zakona z dne 9. marca 1885. in številnih kasnejših dodatkov, naredb itd.

Vsega vkup se je v 25 letih pogozdilo okroglo 2910 ha, in sicer je to delo izvršilo 2391 delavcev v 306.530 dninah. Sadik se je za nove nasade porabilo nad 26 milijonov, kar je stalo 201.310 K, za dosajanje (dopolnitev) nasadov pa nad 18 milijonov sadik s stroškom 135.757 K. Povprečno so znašali stroški novega pogozdovanja za vsak ha po 92 K 56 vin., dopolnitve nasadov pa po 56 K 86 vin. Glavni del gozdnih sadik, to je 44 milijonov so dale državne šolske gozdne drevesnice. Nasadi so se tudi po nasaditvi varovali in gojili. Posebno je bilo treba napraviti proti požarom, kajti tekom 25 let je uničil požar nič manj kot 96 ha nasadov. Zgradilo se je mnogo obrambnih zidov in požarnih jarkov, katerih skupna dolžina znaša nad 43 km; stroški za naprave proti ognju so znašali 24.647 K. Skrbno in temeljito se pazi in pokončuje nasadom škodljive žuželke, vsled česar s te strani ni bilo posebnih škod. Proti suši ter snegu in ledu pozimi seveda ni nobene pomoči.

Izmed raznih vrst lesa se je na kranjskem Krasu najbolje obnesel črni bor; od 47 in pol milijona vseh zasajenih sadik je bilo 43 in pol milijona črnega bora. Nekaj malega se je nasadilo tudi smrek (nad dva milijona) in mecesna. Izvrstni uspehi so se dosegli z Weymouths-borovcem (Pinus Strobus), ki se bo zato v bodoče bolj vpošteval. Za dosajanje in podsajanje se je uporabila tudi jelka, ki je na Krasu domače drevo, tako da je sedaj že nad 480 ha podsajenih z jelko. Za listnato drevje talne razmere doslej še niso bile ugodne, kakor hitro pa se toliko izboljšajo, bo tudi listnato drevje pri pogozdovanju igralo veliko vlogo.

Pouku in zabavi.

Iz Tržiča na Vestfalsko.

Spisal Viktor Ōadeš.

Od doma.

(Dalje.)

V nedeljo 20. avgusta l. 1911 okrog ene ure popoldne sem se odpeljal iz Podnarta proti Jesenicam in odtod na Koroško, kjer sem kakor vselej imel priliko opaziti „ljubeznjivost“ koroških Nemcev. O ti ljuba nemščina, kako te „ština“ Korošec! Pa se pritožujejo naši Nemci na Kranjskem, da jih stiskamo. Pa ne da bi enkrat preko Karavank malo pogledali na Koroško. Sicer pa ni bil moj namen, muditi se na Koroškem; hotel sem dalje preko Franzensfeste v Inomost. Kajpada se ne dá veliko spoznati dežele pri hitri vožnji z vlakom, vendar mi je postalo umljivo, zakaj Tirolec tako ljubi svojo domovino. Kake prirodne krasote! Rad bi ostal v teh lepih krajih, da me ni čas priganjal vedno dalje. Ob enajstih zvečer sem dospel v Inomost.

Drugi dan dopoldne sem si mesto nekoliko ogledal. To je res mesto, ki se ti mora prikupiti po svoji snažnosti, zlasti pa po romantični legi. Zdi se ti, kakor da so ga gorski velikani, pod katerimi leži, vzeli v svoje varstvo. Nabavil sem si še nekaj razglednic, da si morem ob priliki osve-

žiti površne vtise, ki sem jih dobil od tega mesta, in potem je šlo dalje. Ob eni popoldne sem že zopet sedel na vlak, ki je vozil preko Buksa skozi Švico v Bazilejo. Mimogrede sem želel obiskati slavno Marijino božjo pot v Švici: Ajnziedeln (Einsiedeln). Šele v Švici sem izvedel, kje naj prestopim, da bom še ta dan tam, kamor sem tudi res dospel ob deveti uri zvečer. Nemali užitek mi je nudila vožnja skoz Predarlško. Po kaki strmini vozi dalje časa železnica! Toda, če bi se zgodila nesreča in bi se vlak prevrnil v dolino, mislim, da bi ne eden ne ostal živ.

Na postaji Vedensvil sem izstopil, da prestopim na lokalno železnico, ki vozi v Ajnziedeln. Čakalo nas je precejšnje število romarjev. Eden izmed njih, čedno oblečen človek z dolgo brado, me prijazno vpraša, odkod in kam. Pove mi, da je profesor v Bukareštu in da je tudi namenjen na to božjo pot. Seveda skupaj v vlak. Med pogovorom mi ponudi listino, na kateri berem: „I. I. je rimsko-katoliški duhovnik. Zavoljo posebnih razmer kraja, v katerih živi, mu dovoljuje nositi svetno obleko in brado... Dano v Rimu...“ Torej imam čast govoriti z duhovnikom, pripomnim veselo. Pri teh besedah mi odpre medaljonček, ki ga je imel obešenega na verižici žepne ure; vdelana je bila vanj fotografija — ženske. „To je bila moja žena, ki mi je pred trinajstimi leti umrla. Srečen sem bil v zakonu z njo. Po njeni smrti me je vleklo v bogoslovje. Postal sem duhovnik in sem sedaj profesor.“ Veliko zanimivega mi je še pripovedoval, tako, da sva le prehitro prišla do cilja. Vprašal sem ga, kje misli prenočevati. „Zum Storch“, „Pri Štorkli“, je bil njegov odgovor. Ker sem se že doma odločil tudi za ta hotel, sva ga šla skupaj iskat. Toliko da so naju še prenočili, vse je bilo polno. Videl sem svojega tovariša drugo jutro v cerkvi, oblečenega v talar, katerega je nosil v nahrbniku, a govoriti nisem mogel več z njim.

Komaj sem čakal dneva, da bi že skoro videl cerkev, o katere lepoti sem že toliko slišal. Prej ko se je zdanilo, sem se napotil proti cerkvi. Že od zunaj kar prevzame človeka, ko zagleda to veličastno stavbo, kaj šele, ko stopi vanjo. Kaj takega je mogla vstvariti res le ljubezen do Device Marije. Mnogo cerkvá sem že videl, a še nobene ne poznam, ki bi bila mojemu očesu tako ugajala, kakor ta. Baročni slog v teh oblikah, kakor jih vidiš tukaj, se ti mora prikupiti. Srečnega sem se štel, da sem mogel opraviti najsvetejšo daritev v tem krasnem svetlišču Marijinem. In kak red in kaka snaga vlada tukaj! Žalibog sem moral le prehitro odriniti. Plačal sem v hotelu račun, ki me je iznenadil: 3 franke 50 centimov, torej še nekaj manj kakor 3 K 50 h za večerjo, prenočišče in zajtrk v hotelu, kaj takega menda tudi ni nikjer več v Evropi. Vendar pri teh nizkih cenah hotelirji izvrstno izhajajo. Malo čez poludne sem bil še v Curihu (Zürich).

Novejše vesti.

Dunaj, 24. aprila. V diplomatskih krogih se govori, da ni izključeno, da dobita Avstrija in Italija kot na vprašanju Skadra najbolj zainteresirani državi mandat, da skupno zasedata Skader in odstranita od tam Črnogorce.

Dunaj, 24. aprila. Še tekom včerajšnjega popoldneva je zunanji minister grof Berchtold odpisal na vse velekanbete note, v kateri predlaga: I. Velešile naj se združijo in stavijo kralju Nikoli striktno zahtevo, naj nemudoma izroči mesto velesilam.

II. Če bi se kralj Nikola temu upiral, potem naj velesile takoj izkrcajo svoje čete in zasedejo vse važnejše črnogorske kraje.

III. Za slučaj, če bi velesile odklonile to avstrijsko zahtevo, naj izroče Avstriji evropski mandat, da s silo izžene Črnogorce iz Skadra. Nota konečno naglašá, da bi bila Avstrija za slučaj, če bi velesile odklonile tudi ta predlog, primorana podvzeti vse potrebne korake na svojo pest, da svoje interese ob Adriji sama ščiti. — Iz te note sledi, da misli Avstrija energično nastopiti za to, da Črna Gora ne dobi Skadra.

Peterburg, 24. aprila. „Novoje vremja“ in „Rječ“ pravita, da pomeni padec Skadra čisto nov položaj, ki zahteva od velesil tudi novega sklepa za to. Edina pomoč, da se izogne Evropa novim komplikacijam, je, da se Skader prepusti Črni gori.

London, 24. aprila. Misel, da bi Avstrija utegnila tudi na lastno pest nastopiti, se bolj in bolj utrjuje. Včerajšnja konferenca poslanikov ni zopet ničesar mogla skleniti in tudi ni verjetno, da bi se ta teden sklicala nova seja.

London, 24. aprila. Zadnjo soboto je avstro-ogrski poslanik zahteval, da se naj vojaštvo izkrcá na črnogorskem obrežju in predlagal, naj se odposljejo evropski oficirji v Skader, ki se je ravno pogajal radi prcdaje, in ga zasedejo v imenu velesil. Med tem je Skader padel.

Cetinje, 24. aprila. Jutri popoldne bo imel prestolonaslednik Danilo slavnosten vohod v Skader, potem pride kralj Nikita. V Skadru se delajo za vsprejem velike priprave. Essad paša pojde pod spremstvom v svojo domovino. V Skadru so dobili Črnogorci 120 topov. Kralj Nikita je rekel ruskemu vojaškemu odposlancu, da je zavzetje Skadra napravilo čisto nov položaj in naj se ne poizkuša Črnogorcem vzeti Skader.

Carigrad, 24. aprila. Es ad paša je naznanil vladi, da je moral izročiti Skader, ker je manjkalo živeža, in da bodo vojaki z lahкими topovi odšli proti Sv. Ivanu Meduanskemu.

Društva.

Kat. slov. izobraž. društvo na Brezju uljudno vabi na veselico, katere se bo vršila v nedeljo 27. aprila t. l. pri Janežku. Na vsprejemu je: Srečolov in šaljiva pošta. Petje mešanega in moškega zbora.

Kat. delavsko društvo na Jesenicah vabi k svoji predstavi, katere se bo vršila v nedeljo, dne 27. aprila t. l. ob pol 8. uri zvečer v Delavskem domu na Savi. Vspored: „Zloba in zvestoba“, igrokaz v štirih dejanjih. Sodeluje društveni orkester.

Slov. kat. akad. društvo »Zarja« je izvolilo za XXV. društveni tečaj sledeči odbor: pred.: phil. Josip Sambotz; podpred.: med. Stanko Velkovich; tajnik: med. Ivan Drobnič; blagajnik: med. Josip Pavlin; knjižničar: med. Pavel Janežič; gospodar: mr. Jakob Tronjko; od nam.: med. Jakob Robernik.

Prostovoljno gasilno društvo v Predosljah uljudno vabi k predstavi, katero priredi v četrtek 1. majnika ob 3. uri pop. v „Društvenem domu“. Na vsprejemu je „Čevljar“, burka v treh dejanjih.

Razširjajte „Gorenjca“!

Nežni, slabotni otroci

postanejo kmalu krepki, a samo, če dobivajo nekaj časa redno Scottovo emulzijo, katere je bolj okusna in mnogo izdatnejša nego ribje olje, ker je lahko prebavljiva in jo navadno jako radi uživajo. Jako hitro se pokaže kot vspešna, ker povspesuje razvitek mesa in mišic ter je obenem neprecenljive vrednosti za sestavo močnih kosti. Vsled splošnega okrepčanja postanejo otroci mnogo bolj živalni in družabni ter že po kratki vporabi veselo tekajo naokoli. Scottova emulzija je edino pravo redilno sredstvo za otroke, ker ima ribje olje z rudninskimi primesmi veliko večjo redilno vrednost, kakor pa samo.

Mora pa biti prava Scottova emulzija!

Gena originalni steklenici 2 K 50 vin. Dobi se v vseh lekarnah. Kdor pošlje 50 vin. v znamenju na SCOTT & BOWNE, G. m. b. H., Dunaj, VII., in se sklicuje na ta časopis, dostavi se mu 1 posiljatev potom lekarne za poizkušnjo.

Pozor kolesarji!

Naznanjam, da sem prevzel letos zastopstvo za Puchova kolesa. Da so ta kolesa najboljša, to je že obče znano, torej kdor želi Puch-kolo, naj se name obrne. Imam pa tudi še druga cenejša kolesa iz tovarne Styria-Dürkop, tudi trpežna in lepa.

74-3-1

P. Bizjak, Kranj št. 102.

Millioni uporabljajo proti kašlju hripavosti, kataru, zasliženju, krčevitemu in hrznemu kašlju

Kaiserjeve prsne karamole s tremi jelkami. 37 12-6

6050 not. over. izpričeval od zdravnikov in privatnikov zagotavlja siguren uspeh. Zelo prijetni in dobri bonboni. Paket 20 in 40 vin., doza 60 vin. se dobi pri KAREL ŠAVNIK, lekarna pri sv. Trojici v Kranju.

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. Edv. Globočnik, okrožni zdravnik in zobozdravnik, in Fr. Holzhaecker, konc. zobotehnik

V KRANJU
v Hlebševi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan po 8. ure zjutraj do 11. ure popoldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure popoldne izven velikih praznikov na razpolago. 16 52-17